

ISSN 1335-664X

1/2004

**OBČASNÍK KNIHOVNÍKOV
BRATISLAVSKÉHO KRAJA 1/04**

(bulletin Krajskej pobočky
Spolku slovenských knihovníkov
Bratislavského kraja)

**VYDAVATEĽ,
TLAČ A REDAKCIA**
Knížnica Ružinov
Tomášikova 25
821 01 Bratislava
Tel: 02/44 45 47 04
Fax: 02/44 45 60 36
E-mail:
kniznica@kniznica-ruzinov.biz

PhDr. M. Žuffová
Mgr. K. Marušiaková
Mgr. P. Kuzma

MIESTO
A ROK VYDANIA
Bratislava 2004
(ako 1. číslo v roku 2004,
celkove 8.)

**ZODPOVEDNÝ
REDAKTOR**
PhDr. Darina Horáková

TYP PÍSMO
Helium CE

VÝKONNÝ REDAKTOR
(aj DTP)
Mgr. Peter Kuzma

NÁKLAD
200 výtlačkov

REDAKČNÁ RADA
PhDr. Ľ. Segešová
(predseda)
PhDr. D. Horáková

**REDAKČNÁ
UZÁVIERKA**
30. 4. 2004

KNIŽNICA RUŽINOV BRATISLAVA

ISSN 1335-664X

**OBČASNÍK
KNIHOVNÍKOV
BRATISLAVSKÉHO
KRAJA**

**Zaplatil si už členské na rok 2004?
2004 ?**

Ročník 5

Rok 2004

Číslo 1

O B S A H

1. Úvod (5)
2. Darina Horáková: Kamene, kamienky a piesok... (7)
3. Ľubica Segešová: Prehľad činnosti Krajskej pobočky SSK Bratislavského kraja (10)
4. Anna Faklová: Kam kráčaš Slovenský filmový ústav? (17)
5. Eugen Mešša: Život popretkávaný knihou (23)
6. Ľubica Segešová: Knižničné služby pre zrakovo postihnutých používateľov (25)
7. Bulletin SKIP o Občasníku (29)
8. List Jána Figeľa Knižnici Ružinov (30)
9. Udalosti, postrehy, zaujímavosti... (31)
10. Súťaž Mój rodný kraj (33)

Autori príspevkov

PhDr. Ľubica Segešová
(CVTI SR)

PhDr. Anna Faklová
(Slovenský filmový ústav)

PhDr. Darina Horáková
(Knižnica Ružinov)

Doc. PhDr. Eugen Mešša, CSc.
(dôchodca)

Úvod

Tak, a konečne bol u nás na Slovensku. Kto? No predsa Bill Gates, šéf Microsoftu. Navštívil naše malé Slovensko, aby sa možno na vlastné oči a uši presvedčil, ako to vlastne s tými informačnými technológiami u nás je... Len tak. Zo zaujímavosti. Médiá a dá sa povedať, že aj vláda venovali jeho návšteve značnú pozornosť. Aj sa podpisovalo. Za Microsoft Bill Gates a za Slovensko ... rezort školstva. Išiel som si oči vyočítať, tak som hľadal rezort kultúry. Nebol ani pod stolom (určite by sa po čase ukázal), ani medzi prítomnými novinármi... Žeby okamžitý účinok seriálu Neviditeľný muž? Školáci teda dostanú internet a softvérové vybavenie do každej školy a školičky. Vyznelo to, ako by už len školstvu ten internet chýbal, a všetci ostatní ho už majú, sú spokojní a nič nepotrebujú. Pochytil ma smútok. Alebo to bola len tá obyčajná, ľudsky slovenská závisť? To len spočiatku. Potom mi napadlo... a moja tvár sa radostne rozžiarila. Veď čo by som aj robil s produktami Microsoftu, ja ich nepotrebujem, a ako nejaký dar, či grant – to už vôbec nie. To neprichádza do úvahy. Len nech sa školáci trápia. Prenikol ma pocit hrdosti. Ja sa zaobídem aj bez Microsoftu. A spolu so mnou tisíce ďalších statočných slovenských knihovníkov a informatikov. Veď ten Windows aj tak stále padá. A keď nás knihovníkov nahnevajú, jednoducho prejdeme na Linux! Ale teraz vážne. Prečo musíme častokrát chýbať (stále mám taký pocit) na miestach, resp. pri situáciách, kedy by nám to rozhodne mohlo byť prospešné, a snáď by si nás časom aj niekto všimol. Čo na to kompetentní?

Na druhej strane treba objektívne konštatovať, že veci sa hýbu. Vláda konečne schválila Stratégiu informatizácie Slovenska, čo prakticky znamená, že by mal byť vytvorený inštitút vládneho splnomocnenca pre otázky informatizácie spoločnosti. Principiálnym problémom je totiž podchytenie rôznych predstáv, názorov, postojov a

prístupov k tejto otázke v rámci jednotlivých rezortov a ich zosúladenie tak, aby všetci dostali to, čo im patrí.

Je pondelok, 9. februára 2004. S rukou na myši sa pripájam na internet (či lepšie do internetu(?), ej tie predložky), aby som sa presvedčil o tom, aká je skutočnosť... Je tam. Tak nakoniec sa to predsa podarilo. Po niekoľkých rokoch. Konečne! Spolok slovenských knihovníkov už je na interenete s pravdivými a aktuálnymi údajmi (išiel som cez Infolib – portál) - mená, adresy a kontakty na kompetentných. Každá krajská pobočka má svoju rubriku, ale ešte „nenakrmenú... Tiež chýbajú ďalšie všeobecné informácie a údaje o činnosti a aktivitách Spolku atď Dokedy?

A teraz niečo spoza hraníc. Dostali sme z Prahy Bulletin SKIP (č. 4, 2003), ktorý vydáva Zväz knihovníkov a informačných pracovníkov ČR. Osobne ma zaujal (samozrejme, okrem odborných informácií a zaujímavostí) príspevok venovaný platom knihovníkov – žalostne som si uvedomil, že o 13. a 14. plate môžem len snívať, a 10 percentné navýšenie tarifných plátov patrí skôr do kategórie sci-fi, než do skutočnej reality. Veru, na Slovensku je to tak, a v spoločenskom ocenení a najmä odmeňovaní našej práce máme stále čo doháňať. Sme tiež radi, že Bulletin SKIP uverejnil (pozri ďalej v čísle) zmienku o našom Občasníku.

**Srdečná vďaka
všetkým za príspevky a informácie!
Nikdy Vám to nezabudneme,
že ste priložili ruky k dielu
a bez nároku na honorár!**

V novom roku a do novej Európy...

Kamene, kamienky a piesok ...

Tak sme teda vstúpili do Európskej únie. Konečne, bolo už načase alebo ešte priskoro? Časopisy i noviny sa len tak hemžia úvahami, polemikami, pragmatickými otázkami čo a ako majú jednotlivé rezorty riešiť. Jedným zo základných pilierov architektúry EÚ je i problém identity národa, ktorý sa stáva v Európe veľmi dôležitou otázkou. Sme Európanmi, tvrdí náš identifikačný preukaz, ale Európanmi môžeme byť len vtedy, keď sa vyrovnáme tým „ostatným“ a tak v snahe nezaostať na globálnom javisku činíme sa hlavne v ekonomických ukazovateľoch a akosi zabúdame na vizitku národa a štátu a tou je kultúra, jediný znak, ktorý spoľahlivo určuje podstatu národa. Nie som pesimista, skôr optimista, ale po zvýšení DPH aj na knihy, diskusií o platbe autorských práv a po prečítaní článku „Ťah proti knižniciam“ v Literárnom týždenníku, ktorý vyšiel práve 5. mája, teda vo Svetový deň EÚ, som sa preľakla, aby nebodaj to zemetrasenie reformami nezasiahlo aj naše knihovníctvo, ktoré, čuduj sa svete, ale dávno už je európske a nepotrebuje reformy, ale skôr peniaze, podporu štátu, pochopenie politikov a zmenu v myslení spoločnosti.

A hoci my, knihovníci, stále vzdycháme, stále sa na niečo sťažujeme, stále nám niečo chýba, vďaka svojej schopnosti improvizovať, veľkej dávke hrebendovskej húževnatosti a neexaktným faktorom „náhodne priaznivých okolností“ posúvame pomaly ale iste spomínané dejiny ďalej.

V čase svojho „prežitia“ robíme všetko preto, aby nezanikla kultúrna tvorba, literárna tvorba, básne, rozprávky, romány, aby ľudia nezabudli na čaro z čítania a aby aj v dobe komercie a kultu peňazí vychádzali knihy, aby sa čítali, aby nezanikli knižnice, ale boli uchovávateľkami písaného slova a zostali pamäťou národa. Veď vďaka kultúre, aj knižnej kultúre budú Slováci a Slovensko tým osobitným členom Európy, ktorého si nikto nepomýli s iným národom, či štátom. Čo na tom, že i napriek informatizácii spoločnosti, keď sa práve ony, knižnice, mali stať informačnými miestami s prístupom k internetu pre všetkých i na základe odporúčania autorít z krajín EÚ, ich majú nahradiť základné školy a pošty ... Čo na tom, že knižnice ako kultúrne inštitúcie sú nezaujímavé pre sponzorov, že nemajú ani na základné počítačové vybavenie, nie to ešte na uplatňovanie nových technológií, absolvovanie dištančných druhov vzdelávania, na zbieranie poznatkov a skúseností návštevou knižníc v iných štátoch Európy...

Hlavná vec, že majú ešte stále dostatok obetavých knihovníkov, ktorí napriek všetkému zostávajú v knižniciach, hoci len za „tabuľkové platy“, čo na tom, veď ...

Pri svojej rozpačitej úvahe nad osudom či poslaním knižníc v ostatnom čase som si nevdojak spomenula na krátky článok, ktorý sa mi prednedávnom dostal do ruky a ktorý mal pútavý a nekonvenčný názov „Dôležité sú kamene“. Ak dovoľíte, pokúsim sa ho nakrátko parafrázovať.

Keď sa študenti na hodine filozofie usadili, ich učiteľ vybral z priečinka nádobu a naplnil ju až po okraj veľkými okrúhlymi kameňmi. Potom sa študentov opýtal: „Myslíte si, že už je plná?“. Študenti prikývli. Učiteľ vybral vrečko s malými kamienkami a vysypal ich medzi tie veľké. Nádobou trochu potriasol a kamienky našli v medzerách medzi veľkými kameňmi svoje miesto. Keď sa zdalo, že do nádoby už naozaj nič nevojde, vybral ešte 1 vrečko – s jemným pieskom – a celé ho vysypal do nádoby. Vošli sa tam kamene, kamienky i jemný drobný piesok.

Spýtate sa, akú konzekvcenciu má tento príbeh s našim životom a jeho pracovnou výplňou?

Naše ľudské i profesné jestvovanie v čase a priestore sa vplyvom objektívnych a subjektívnych faktorov plní rôznym obsahom: kameňmi, kamienkami i pieskom a vždy zostáva miesto na ďalšie a ďalšie kamene, kamienky a piesok. Kamene predstavujú dôležité veci v živote. Predstavujú to, čo je podstatné – samotný život, zdravie, zaujímavú a zmysluplnú prácu, dobrých priateľov, milujúcu rodinu, tolerantné okolie, všetko, s čím sme úzko spätí. Kamienky a piesok sú už menej dôležité veci alebo dokonca veci, na ktorých nezáleží.

V dnešnej dobe každý deň v súkromí, v práci prežívame istú existenčnú neistotu.

Žijeme v obavách, či našu knižnicu nezrušia, nezredujú pracovníkov a pracoviská, či budeme mať na budúci mesiac peniaze na nákup kníh, či niekto z našich blízkych nepríde o prácu, naše dieťa neprepadne závislosti, obide nás zákerná choroba, hľadáme do zajtrajšieho dňa akoby do hmly a pýtame sa v jej nejasných kontúrach, čo bude ďalej? ...

Nech sú už tieto naše pocity akékoľvek skeptické, problémy akékoľvek vážne, uvedomme si, že čo sú kamene a čo kamienky a piesok! Kamienky a piesok chcú naplniť naše vnútorné duchovné priestory, aby v nich nezostal priestor pre kamene, pre to, čo je v živote a v práci naozaj podstatné a dôležité!

Nedajme sa, milí súkmeňovci, ani v tejto ľudskej i profesnej neľahkej dobe udusiť tými kamienkami a znechutiť pieskom, ale dokážme súdržnosťou a spoluprácou navzdory všetkému tomuto „balastu“ starostí a obáv okolo nás čeliť vnímaním toho

podstatného. Keď dokážeme mať radosť z toho, že v práci nás kolegyňa privítala s úsmevom, podarilo sa nám zakúpiť nové knihy, zapísalo sa nám do knižnice niekoľko nových čitateľov, vydarilo sa nám podujatie, malo to zmysel, tieto zdanlivé maličkosti sú pre nás odrazovým mostíkom pre zdolanie vážnych problémov, strategických úloh a dosiahnutie cieľov. Dôležité a podstatné je aj to, keď žijeme v očakávaní, že sa počas dňa stretne s ľuďmi, ktorých máme radi, že ich môžeme vidieť, pozdraviť, prehodiť pár slov... To sú tie naše kamene, občas o ne zapomenieme, ale ideme ďalej... Našu cestu nezatarasí obyčajný piesok a kamienky pozostávajúce z klebiet, závidi, ignorácie, nepríjemnej invektívy dobre zarábajúceho suseda, vyhlásenia kultúrneho barbara, že knižnice sú prežitkom a čítanie zbytočným prepychom... Musia sa na našej ceste vyskytovať, kamienky a piesok, bez nich by život neexistoval, nenechajme sa však s nimi znechutiť, rozvrátiť si ich vplyvom rodiny, pracovné prostredie, medziľudské vzťahy, úspechy, ktoré sme dosiahli, pamätajte vždy na KAMENE, tie sú podstatné.

A tak aj teraz na prahu európskej existencie (oficiálne), hoci nás čaká veľa problémov, prekážok a úloh, musíme myslieť na tie naše kamene, na to, že sme a dávno pred 1. májom sme boli dôležitou súčasťou kultúry a podľa nej nás budú dejiny súdiť. V povedomí slovenskej verejnosti sa len pomaly mení náš obraz z tradičnej konzervatívnej knižnice na dynamickú modernú multimediálnu informačnú inštitúciu. To sú len nánosy piesku a kamienky, my musíme treznelivo naďalej presvedčať verejnú mienku o svojich cieľoch adresnou komunikačnou politikou, budovať si svoj imidž netradičnou prezentáciou, vytvárať loby a kluby priateľov knižníc a kníh. Len tak môžeme zaujať dobrú pozíciu u predstaviteľov samosprávy, štátnej správy, u sponzorov a v konečnom dôsledku dosiahnuť i nenahraditeľnosť u spokojných používateľov. Len tak prispejeme k uchovaniu a rozvoju kultúry Slovenska v najširšom slova zmysle. Dejiny, už aj tie naše európske o sto, dvesto rokov zabudnú na výšku DPH, na ceny kníh, problémy s financiami, technológiami, ale zaznamenajú nové diela spisovateľov, maliarov, kultúrnych pamiatok. Podľa nich zaznamenajú všetky svetové pramene, že v rámci EÚ je krajina zvaná Slovensko, a v nej žije národ zvaný slovenský, a k jeho pretrvaniu sme prispeli i my, robotníci kultúry, zvaní knihovníci, keď sme zostali v pravom čase kameňmi, ktoré sa nedali zasypať pieskom a malými kamienkami... .

O svoj pesimistický optimizmus, či optimistický pesimizmus

sa s vami podelila

Rina Horáková

Z histórie...

Ľubica Segešová

Prehľad činnosti

Krajskej pobočky SSK Bratislavského kraja

Tretie stretnutie členov výboru Krajskej pobočky SSK Bratislavského kraja (KP SSK BK) v roku 2003 sa uskutočnilo v Mestskej knižnici v Bratislave dňa 29. 10. 2003. Spolu s bohatým občerstvením ho pripravila členka výboru PhDr. Kořínková v študovni Úseku literatúry pre mládež MsK na Kapucínskej ulici č. 3.

Úvodná **kontrola plnenia uznesení** predsedníčkou pobočky PhDr. Horákovou prebehla ako zahrievacie kolo a bez problémov. Uznesenia o príprave a vyhodnotení súťaže "Ako si predstavujem knižnicu 3. tisícročia" usporiadanej v rámci bratislavského Kultúrneho leta 25. 6. 2003 na nádvorí Zichyho paláca v spolupráci so Staromestskou knižnicou, ako aj uskutočnenie jesennej besedy na tému "Feng shuej ako filozofia bývania, vzťahov a úspešného života" s Mgr. Magdalénou Juríčkovou, majiteľkou prosperujúceho kníhkupectva Effect v Senci, ktorá sa konala v Mestskej knižnici 23. 10. 2003 za bohatej účasti členov pobočky, boli splnené.

Vyhodnotenie súťaže "Ako si predstavujem knižnicu 3. tisícročia" prebehlo, ako sme uviedli vyššie, v júni. Do súťaže prišlo vyše 50 prác od autorov rôznych vekových kategórií, pomerne slabej úrovne. Päťčlenná porota, na čele s novinárkou a poetkou Táňou Juríkovou, rozdelila práce do dvoch kategórií: 1. Deti a mládež, 2. Dospelí a v rámci každej udelila ceny. V kategórii Dospelí 1. miesto získala anonymná autorka za esej "Sen jednej knihovníčky", 2. miesto obsadila postihnutá čitateľka - seniorka pani Vierka Hrvolová zo Štrkovca, 3. miesto porota neudelila. V kategórii Deti a mládež prvé miesto udelené nebolo, 2. a 3. miesto získali deti zo ZŠ Podzáhradná z Vrakune Petra Strnádová a Peter Kelemen. Osobitnú cenu získal kolektív detí z Ústrednej knižnice Knižnice Ružinov na Miletičovej ulici za originálnu výtvarno-slovnú predstavu o knižnici budúcnosti. Ceny odovzdali zástupcovia KP SSK BK v rámci podujatí letnej čítárne v Zichyho paláci 25. 6. 2003. O podujatí prináša

príspevok Bulletin SAK č. 3/2003 a Občasník knihovníkov Bratislavského kraja č. 2/2003, ktorý zároveň uverejňuje i víťazné práce v plnom znení.

Piate výročie Ústrednej knižnice Slovákov (ÚKS) v Našiciach v Chorvátsku, s ktorou KP SSK BK spolupracuje, bolo, podľa informácií dr. Horákovej, dôvodom návštevy vedúcej knižnice prof. Ružice Vinčak počas letných Dní zahraničných Slovákov na Slovensku. Pri tejto príležitosti si prevzala knižné dary od slovenských knihovníkov a knižníc v celkovom počte 609 kusov. Zároveň aj ona pozvala zástupcov Spolku slovenských knihovníkov na Mesiac chorvátskej knihy, na ktorej prebehli i oslavy 5. výročia ÚKS v Chorvátsku. Žiaľ, náš zástupca, spisovateľ Peter Glocko, ktorý pôvodne prisľúbil účasť na oslavách, sa ich nakoniec, z objektívnych dôvodov, nemohol zúčastniť. Preto KP SSK BK poslala jubilujúcej družobnej knižnici aspoň pozdravný list.

Informácia o stave plnenia uznesenia vlády č. 801/2002 - otázka elektronizácie malých knižníc v SR bola zodpovedaná s ohľadom na predmetnú otázku členky výboru pobočky PhDr. Faklovej na predchádzajúcom zasadaní výboru. Predsedníčka pobočky PhDr. Horáková sa spolu s PhDr. Faklovou v záujme získania odpovede obrátili listom na MK SR. Jeho odpoveď okrem odporúčania zapojiť všetky knižnice SR bez rozlišovania malých a veľkých do projektu KIS3G, nepriniesla žiadne špecifické odporúčania pre malé knižnice.

Platenie členských príspevkov v KP SSK BK v roku 2003 vykazuje opäť - na sklonku roka - tretinový deficit neplatiacich členov. Predsedníčka pobočky vyzvala preto zástupcov jednotlivých knižníc, aby upozornili svojich kolegov na jednu zo základných povinností členstva - platenie členských príspevkov. Keďže však členovia výboru nie sú zo všetkých knihovníckych inštitúcií, prijalo sa uznesenie č. 4/2003, navrhnuté dr. Žuffovou, upozorniť na túto povinnosť členskú základňu na prvých stránkach nášho bulletinu hneď v 1. čísle roka 2004 a každoročne v tom pokračovať.

Anketa "Knihovník roka 2003" z Bratislavského kraja sa uskutočnila už štvrtýkrát. Všetci členovia pobočky dostali spolu so spolkovým bulletinom Občasník knihovníkov BK č. 2/2003 anketové tlačivá, ktoré zisťovali ako sledujú knihovnícke dianie, kto počas roka upútal ich pozornosť, prípadne prečo a ktorú knihovnícku osobnosť nášho kraja a za čo by navrhli odmeniť titulom knihovník roka 2003. PhDr. Horáková pripomenula, že Knihovník roka bude slávnostne vyhlásený na adventnom stretnutí bratislavských knihovníkov 12. decembra 2003 v Mestskej knižnici v Bratislave.

Podujatia KP SSK BK v druhom polroku 2003 sa konali pravidelne. Okrem už spomínaného úspešného podujatia na tému "Feng shuej ako filozofia bytí, vzťahov a úspešného života", po ktorej účastníci pre trvalý záujem a veľký rozsah témy navrhli pokračovanie vo forme štvrtročných cyklov, v pláne boli do konca roka ešte ďalšie. Išlo o

spoločnú prehliadku nových priestorov knižnice a informačného strediska Stavebnej fakulty STU, po ktorej sa prítomní na rovnakom mieste zúčastnili ďalšej aktivity: zoznámením sa s pracovnou verziou portálu pre knižničnú teóriu a prax - InfoLib - ako jedinečného priestoru pre spoločnú komunikáciu. Rok ako vždy uzatvárala výročná členská schôdza KP SSK BK, pripravená ako adventné stretnutie jeden deň pred Luciou, spojená s už tradičným vyhlásením Knihovníka roka 2003 v Bratislavskom kraji a s predstavením plánu činnosti na rok 2004.

Na margo 3. slovenského knihovníckeho kongresu, ktorý sa mal konať v Bratislave v dňoch 24. - 26. 11. 2003 dr. Horáková informovala členov výboru o príčinách odkladu konania kongresu na rok 2004.

V rámci **rôzneho** odznelo viacero **informácií a pozvánok na pripravované podujatia:**

1. riaditeľka Ústrednej knižnice SAV v Bratislave Mgr. Doktorová ponúkla knižniciam sprostredkovanie prezentácie knihy Pavla Dvořáka "Stopy dávnej minulosti 2" v rôznych regiónoch;
2. 12. 11. 2003 od 11, 00 - 15, 00 hodiny sa uskutočnilo pre predsedov krajských pobočiek školenie k redakčnému systému Romboid pre tvorbu portálu InfoLib - pri tejto príležitosti vyzvala predsedníčka KP SSK BK dr. Horáková členov výboru k účasti na portálovej komunikácii;
3. dr. Kleinová z Univerzitnej knižnice v Bratislave, členka výboru pobočky, pozvala výbor na ustanovujúce Valné zhromaždenie Spoločnosti priateľov Univerzitnej knižnice dňa 11. 11. 2003 v bratislavských Klariskách;
4. PhDr. Segešová z CVTI SR v Bratislave, členka výboru, informovala o oslavách 65. výročia CVTI SR v sídle Demokratickej únie žien Slovenska dňa 3. 12. 2003;
5. PhDr. Horáková, predsedníčka KP SSK BK, vyzvala členov výboru, aby jej svoje námety na činnosť pre Plán hlavných úloh KP SSK BK na rok 2004 doručili do konca novembra 2003;
6. Mgr. Kuzma, výkonný redaktor Občasníka knihovníkov Bratislavského kraja, informoval o ekonomických dôvodoch, prečo 2. číslo tohto bulletinu nebude v elektronickej podobe na webovej stránke Knižnice Ružinov ako doposiaľ bývalo. Výbor potom súhlasil s návrhom prerokovať s PhDr. Bírovou jeho uverejňovanie už na novom portáli pre knižničnú teóriu a prax - InfoLib;
7. PhDr. Kořínková, členka výboru z Mestskej knižnice v Bratislave, ponúkla na zváženie návrh MsK uskutočniť adventné stretnutie pri príležitosti Výročnej členskej schôdzy KP SSK BK v reprezentačných priestoroch ich knižnice. Návrh bol s vďakou prijatý.

Na záver zasadnutia výboru KP SSK BK poďakovala jej predsedníčka PhDr. Horáková hosťiteľskej knižnici a jej zástupkyňi vo výbore PhDr. Kořínkovej za príjemné pracovné i ľudské prostredie a prijala pozvanie členky výboru PhDr. Hižnayovej na konanie februárového zasadania výboru v priestoroch jej nového pracoviska - odbornej knižnice Ústavu jazykovej a odbornej prípravy zahraničných študentov Univerzity Komenského v Bratislave na Šoltésovej ulici č. 4.

Na sklonku roka 2003 sa, ako každoročne, konala výročná členská schôdza (VČS) KP SSK BK (ďalej len KP). Na predvianočné stretnutie knihovníkov pred Luciou boli bratislavskí knihovníci pozvaní symbolickou koledou "Dobrý deň vinšujeme, ako sa máte? Nesieme Vám koledu, čo nám za ňu dáte?" V dobrej vôli a v blízkom očakávaní Vianoc sa tak v Mestskej knižnici v Bratislave v popoludňajších hodinách stretlo 10. decembra 2003 45 členov KP, ktorí si po privítaní prítomných a otvorení VČS PhDr. Darinou Horákovou, predsedníčkou pobočky, vypočuli nové informácie zo spolkového diania v podaní pozvanej predsedníčky SSK Ing. Silvie Stasselovej. Okrem iného, poďakovala za celoročné aktivity pobočky, ktorá patrí k najintenzívnejšie pracujúcim na Slovensku, informovala o aktuálnych otázkach slovenského knihovníctva v roku 2003 a načrtla úlohy na nastávajúci rok. Predsedníčke KP odovzdala vianočnú kytičku s poďakovaním za prácu pobočky.

Potom sa k svojej práci odobrala zvolená návrhová komisia. Počas jej práce tajomníčka pobočky PhDr. Ľubica Segešová predniesla Správu o činnosti pobočky za uplynulý rok s dôrazom na jednotlivé uskutočnené podujatia, edičnú činnosť a medzinárodnú spoluprácu. Po jej skončení predsedníčka pobočky vyzvala členskú základňu, aby prispela svojimi námetmi do plánu činnosti na rok 2004. Vyhodnotila 4. ročník ankety o titul "Knihovník roka 2003", uskutočňovaný výberom najlepších knihovníkov z bratislavského kraja. Do ankety sa zapojilo 71 členov pobočky, ktorí vyplnili 71 platných zo 160 rozdanych anketových hlasovacích lístkov. Po spočítaní hlasov nominovaných kandidátov bol výsledok ankety nasledovný: najviac - 26 hlasov a titul "Knihovník roka 2003" získala PhDr. Daniela Bírová z CVTI SR za pravidelnú a systematickú aktivitu pri obsahovom zabezpečovaní periodika IFLib a za aktivity pri budovaní e-portálu pre knižničnú teóriu a prax InfoLib. Na druhom mieste s počtom hlasov 13 sa umiestnila pani Marta Weissová zo Slovenskej lekárskej knižnice v Bratislave a na treťom pani Anna Šavarová z Malokarpatskej knižnice v Pezinku. Predsedníčka pobočky po oznámení výsledkov ankety odovzdala PhDr. Bírovej diplom a kytičku. Nová nositeľka titulu v obsiahlom poďakovacom príhovore priblížila prítomným možnosti zapojenia sa do tvorby využitia InfoLib-u.

V bode Rôzne odzneli informácie: o odpovedi MK SR na plnenie uznesenia vlády SR č. 801/2002 k obstaraniu spoločného softvéru pre malé knižnice SR; prezentácia InfoLibu na báze redakčného systému ROMBOID pre bratislavských knihovníkov; vysvetlenie

súvislostí s nekonaním 3. slovenského knihovníckeho kongresu; platenie členských príspevkov; grantový systém ExLibris; Infos v roku 2005 - problém ubytovacích kapacít a prednáškovvej sály; zmena kontaktnej adresy elektronickej pošty a webovej stránky Knižnice Ružinov s novou príponou biz (www.kniznica-ruzinov.biz); 1 % odvodu z daní pre SSK; príspevky do bulletinu na rok 2004; vyslovenie poďakovania za prácu v KP výkonnému redaktorovi Občasníka Mgr. Petrovi Kuzmovi a tieňovej tajomníčke KP p. Eve Gyögyovej s návrhom na symbolické oceňovanie aktívnych členov, napríklad knihou.

Predsedníčka pobočky sa na záver VČS i celého roka poďakovala výboru a všetkým zúčastneným členom KP za spoluprácu a obetavosť pri spolkových stretnutiach. Pripomenula, že práve v deň konania stretnutia sa básnik Milan Rúfus dožil 75. narodenín, ku ktorým mu predsedníčka pobočky v jej mene poslala pozdravný list priamo zo stretnutia KP.

Návrhová komisia po obdržaní pripomienok z pléna predniesla na schválenie nasledovný "Návrh uznesení", v ktorom : zobrala na vedomie: Správu o činnosti KP SSK BK za rok 2003; schválila: Výsledok ankety "Knihovník roka 2003" a udelenie titulu na príslušný rok PhDr. Daniele Bírovej, pracovníčke odboru edičného a propagačného CVTI SR a tiež Návrh na každoročné symbolické ocenenie najaktívnejšieho člena KP SSK BK; uložila: v mene výboru KP SSK BK jeho predsedníčke: informovať listom o udelení titulu "Knihovník roka 2003" PhDr. Daniele Bírovej riaditeľa CVTI SR, členskej základni a výboru KP: prispieť námetmi do Plánu činnosti KP SSK BK na rok 2004, predsedníčke KP: zaslať tajomníčke SSK p. Marte Weissovej Vyhodnotenie činnosti za rok 2003 a Plán činnosti KP na rok 2004, členskej základni KP: pravidelne platiť členské príspevky, výboru KP SSK BK: prispievať do spolkovej tlače vlastnými alebo sprostredkovanými príspevkami, predsedníčke KP: iniciovať celoslovenský výbor SSK na vyhlásenie ocenenia "Knihovnícky počin roka", členskej základni KP SSK BK: hlásiť akúkoľvek zmenu osobných údajov členov KP SSK BK (zmenu mena, bydliska, zamestnávateľa, telefónu a pod.) výboru KP SSK BK, predsedníčke KP: zaslať pozdravný list z adventného stretnutia KP SSK BK Milanovi Rúfusovi k jeho 75. výročiu narodenia a napokon opäť predsedníčke KP: iniciovať SSK navrhnuť MK SR aj celoslovenské oceňovanie knihovníkov, prípadne knižníc, ako je to bežné v ČR.

Na záver pracovnej časti stretnutia predniesla predsedníčka KP SSK BK PhDr. Darina Horáková vianočný vinš, poďakovala všetkým za spoluprácu, aktivity, námety, popriala zdravie, pracovné úspechy a osobné šťastie a pozvala všetkých na občerstvenie v podobe vianočného punča, makovníkov a orechovníkov (pre postihnutých civilizačnými chorobami dokonca aj dial!), pri ktorom sa príjemne listovalo vo fotodokumentácii zachytávajúcej bohatú 5-ročnú činnosť pobočky a rozprúdila sa voľná dišputa bratislavských knihovníkov.

Prvé zasadnutie výboru KP SSK BK v roku 2004 sa konalo dňa 25. februára v Ústave jazykovej a odbornej prípravy zahraničných študentov na Šoltésovej ulici v Bratislave. Pozyvateľkou a vynikajúcou hositeľkou v reprezentačných priestoroch ústavu bola členka výboru, tamojšia ústavná knihovnička PhDr. Klára Hižnayová.

Po privítaní členov výboru KP SSK BK jeho predsedníčka PhDr. Darina Horáková pristúpila k 1. bodu **Kontrola plnenia uznesení**, pri ktorom upozornila, že uznesenie zo zasadnutia výboru KP, hovoriace o potrebe upozorniť členskú základňu na nutnosť včasného zaplatenia členského príspevku na rok 2004 ešte nemá časovú splatnosť splnenia - zrealizuje sa až na úvodných stránkach 1. čísla nášho bulletinu v máji 2004. V 2. bode **Vyhodnotenie činnosti a hospodárenia KP za rok 2003** uviedla konkrétne čísla týkajúce sa príjmov, výdavkov a celkového vyúčtovania hospodárenia v roku 2003, ktorého správnosť potvrdila tajomníčka SSK p. Marta Weisssová. Na doplnenie prečítala **Správu o činnosti pobočky za rok 2003**, pripravenú a prednesenú na predvianočnej výročnej členskej schôdzi KP SSK BK jej tajomníčkou PhDr. Ľubicou Segešovou. Bod 3 **Plán činnosti a aktivít na rok 2004** predstavoval už nové informácie. Okrem základných organizačných úloh zahrnul do svojej realizácie konkrétne nové aktivity pobočky: pokračovanie v cykle prednášok s Mgr. Magdalénou Juričkovou na tému "Harmonizácia priestoru, prostredia a osobnosti", zorganizovanie seminára v spolupráci s KKIV FIF UK a Mestskou knižnicou v Bratislave na tému "Knižničné služby pre zrakovo postihnutých používateľov", plné zapojenie KP v roli spoluorganizátora do všetkých akcií SSK a práce jeho sekcií - ak bude o spoluprácu požiadaná. Koncom marca (22. - 28. 3. 2004), v rámci 5. ročníka Týždňa slovenských knižníc, pobočka podporila priebeh "rozprávkovej noci v knižnici". V rámci edičnej činnosti a propagácie bude informovať o aktivitách pobočky priebežne na portáli pre knižničnú teóriu a prax InfoLib, bude iniciovať aktivity celoslovenského výboru SSK na vyhlásenie ocenenia "Knižnícky počin roka" a navrhne knižničkej verejnosti osloviť listom MK SR so zámerom celoslovenského oceňovania knihovníkov a knižníc, obdobne, ako je to zaužívané v Českej republike.

Výhľadovo bolo určené, že predvianočné adventné stretnutie knihovníkov - členov pobočky na spoločnej výročnej členskej schôdzi sa uskutoční 6. 12. 2004 - na Mikuláša.

V bode 4 predsedníčka KP ponúkla členom výboru a cez nich všetkým členom KP možnosť účasti na zahraničnej odbornej akcii v Prahe "**Infórum 2004**". Na účasť na jeho konaní v dňoch 25. - 28. 5. 2004 odporučila prihlásiť sa u predsedníčky SSK Ing. Silvie Stasselovej.

V bode 5 **Členské príspevky na rok 2004** predsedníčka KP vyzvala členov výboru na prejavenie vlastnej iniciatívy na splnenie základnej úlohy - zaplatenia členského príspevku na rok 2004, a to ako pri individuálnych, tak aj pri kolektívnych členoch -

knižniciach, z ktorých členovia pochádzajú. Ako najneskorší termín uviedla koniec apríla 2004.

Pri bode 6 **Obsahová náplň Občasnika knihovníkov Bratislavského kraja č. 1/2004** prizvaný výkonný redaktor Občasnika Mgr. Peter Kuzma ako každoročne vyzval členov výboru na sprostredkovanie námetov a dodanie vlastných, či získaných príspevkov do nášho periodika. Na podnet členov výboru sa dohodlo rozlúčiť sa na stránkach bulletinu s dlhoročnou riaditeľkou Staromestskej knižnice v Bratislave p. Emíliou Jablonskou, ktorá koncom 1. štvrťroka 2004 odchádza do dôchodku a perspektívne pripraví do ďalšieho čísla rozhovor o zámeroch s ďalším smerovaním knižnice s novou riaditeľkou PhDr. Juditou Kopáčikovou. Tiež pripraví na publikovanie medailón nedávno jubilujúceho riaditeľa Univerzitnej knižnice v Bratislave PhDr. Tibora Trgiňu.

V rámci **Rôzneho** odzneli tieto informácie:

- PhDr. Faklová upozornila na skutočnosť, že okrem tradičných knižníckych podujatí, akými sú Infos a Infórum má dobrú skúsenosť aj s menej známym podujatím Infopa iTc Fórum, ktoré sa uskutočňuje na jeseň v októbri;
- Mgr. Marušiaková upozornila na svoju kolegyňu z Univerzitnej knižnice v Bratislave, ktorá by mohla prispieť svojimi poznatkami zo študijného pobytu v USA do problematiky pripravovaného seminára "Knižničné služby pre zrakovo postihnutých";
- predsedníčka pobočky upozornila členov výboru na novinku, obsiahly elektronický zdroj informácií na CD nosiči "Informácie na dlani 2003", ktorý obsahuje plné texty prednášok z posledných troch ročníkov medzinárodného informatického sympózia SSK Infos 2001, 2002 a 2003, kompletný archív článkov časopisu pre informačné technológie v knižniciach ITLib, ako aj archív textov prednášok z posledných siedmich ročníkov odbornej medzinárodnej konferencie Infórum;
- predsedníčka pobočky tiež informovala, že KP SSK BK v roku 2004 nebude v rámci Týždňa slovenských knižníc (TSK), vzhľadom na pracovnú vyťaženosť členov výboru, organizovať samostatné podujatia, ale podporí a zabezpečí svoju spoluúčasť na podujatiach knižníc vo svojom kraji podľa konkrétnej potreby a prejaveneho záujmu. Jedným z ústredných podujatí SSK v rámci TSK bude slávnostný krst portálu InfoLib v Štátnej vedeckej knižnici v Banskej Bystrici;
- predsedníčka pobočky napokon uviedla, že 3. slovenský knižnícky kongres, s ktorého konaním sa počítalo na jeseň 2003, sa uskutoční po dohode jeho troch hlavných spoluorganizátorov až v roku 2005.

Súčasťou posledného bodu a nasledujúcej diskusie bolo aj vynikajúce pohostenie - čerstvé moravské koláčiky, výborný čaj a káva, ktoré si členovia výboru vychutnali v

príjemnom prostredí veľkej zasadacej miestnosti ÚJOP. Príkladná hositeľka na záver stretnutia ukázala členom výboru priestory knižnice.

Pri výbere miesta ďalšieho stretnutia sa zvažovali až tri možnosti: Filmový ústav v Bratislave u PhDr. Faklovej, Mestská knižnica v Bratislave u PhDr. Kořínkovej alebo Mestská knižnica v Senci u p. Lieskovskej.

**Bilancujeme
a pripomíname si
(aj keď späť ne, ale predsa)**

**naj prv jubileum
inštitúcie**

Anna Faklová

**Kam kráčaš
Slovenský filmový ústav ?**

Slovenský filmový ústav (SFÚ) bol založený 1. apríla 1963 v Bratislave. Jeho súčasťou sa stal filmový archív vtedajšej Ústrednej požičovne filmov, ktorý založil v roku 1958 Ivan Rumanovský. Po obnovení činnosti Československého filmového ústavu v Prahe bol ešte v roku 1963 SFÚ ustanovený za jeho pobočku a krátko na to bol počas Kongresu Medzinárodnej federácie filmových archívov FIAF odsúhlasený štatút spoločného archívu ČSFÚ Praha a SFÚ Bratislava. Samostatnou inštitúciou sa SFÚ stal v roku 1991, samostatným členom FIAF-u až v roku 2001. Prvým z doterajších riaditeľov inštitúcie bol Ján Komiňár, ktorý túto funkciu zastával najdlhšie. V neskorších obdobiach sa na poste riaditeľa vystriedalo vyše 20 jeho nasledovníkov, súčasným generálnym riaditeľom je Peter Dubecký. Z prvého sídla v priestoroch Filmového klubu na Rybnom námestí sa v roku 1968 SFÚ presťahoval na Grösslingovú ulicu, kde sídli dodnes. Od roku 1968 archivuje okrem domácej produkcie vybrané zahraničné filmové diela a od roku 1969 iniciuje široký okruh činností v oblasti výskumu dejín slovenskej kinematografie.

Slovenský filmový ústav (SFÚ) je v oblasti kinematografie jedinou štátnou inštitúciou na Slovensku, ktorá sa komplexne zaoberá filmom a kinematografiou ako takou. Sústreďuje, uchováva, ochraňuje a verejnosti sprístupňuje filmové a iné

audiovizuálne diela a dokumentačné materiály. Od apríla 2001 je riadnym členom Medzinárodnej asociácie filmových archívov (FIAF). Členstvo vo FIAF znamená:

- prístup k najnovším trendom a technológiám v oblasti filmového archívnictva a dokumentácie,
- štandardizovanie podmienok, ktoré súvisia s ochranou a archiváciou národných filmových zbierok, ako aj ostatných fondov,
- prístup k celosvetovým štandardom plnenia záväzkov o archivácii filmových diel, o ich ďalšom zabezpečovaní a šírení.

SFÚ je správcom filmového archívu, ktorý je v zmysle zákona archívom špeciálneho významu. Tvorí ho všetky, často unikátne filmové diela nakrútené na Slovensku. Tieto zbierky sú významnou zložkou kultúrneho dedičstva a sú štátom chráneným národným majetkom, zvereným do archívnej správy SFÚ. Filmový ústav vykonáva práva výrobcu k slovenským filmom vyrobeným organizáciami vo výlučnej pôsobnosti štátu a obchodnou činnosťou tieto práva zhodnocuje.

Svoju činnosť zabezpečuje prostredníctvom týchto oddelení:

Oddelenie medzinárodných kontaktov sa stará o prezentáciu slovenského filmu na medzinárodných prehliadkach a festivaloch. Spolupracuje pri príprave a organizácii filmových podujatí na Slovensku a na príprave podujatí so slovenským filmom v zahraničí.

Oddelenie dokumentácie a knižničných služieb zhromažďuje komplexné kinematografické informácie a veľké množstvo dokumentačného materiálu k slovenským, ale i k zahraničným filmom. Podmienky zapožičania a použitia materiálov listinnej, fotografickej, grafickej a výtvarnej povahy stanovuje výpožičný poriadok.

Na pôde filmového ústavu vychádza odborná literatúra, ktorú na základe dlhodobého vytýčenej koncepcie vydáva jeho edičné oddelenie. Pod hlavičkou SFÚ vychádza aj mesačník Film.sk, ktorý prináša filmovým divákovi a tvorcom pravidelné informácie z filmového diania, filmové recenzie, ankety, rozhovory a zaujímavé články.

O poskytovanie informácií o kinematografickom a audiovizuálnom prostredí na Slovensku a o aktuálnych možnostiach finančnej podpory sa stará **Audiovizuálne informačné centrum AIC**.

V študijnom kine SFÚ „Filmotéka“ a v kine slovenských a českých filmov v priestoroch Filmového klubu ic.sk v Bratislave sa denne premietajú archívne a umelecky náročné filmy. Slovenský filmový ústav podporuje distribúciu alternatívnych a umeleckých programov. Súčasťou inštitúcie je aj rozsiahla videotéka. Ako metodické centrum poskytuje SFÚ dramaturgickú a lektorskú pomoc pri aktivitách zameraných na filmovú, audiovizuálnu a kultúrnu osvetu.

FILMOVÝ ARCHÍV zabezpečuje odborné uskladnenie, ošetrovanie, uchovanie a obnovenie filmových a audiovizuálnych materiálov slovenskej produkcie a výberovo, v súlade s ustanoveniami **Medzinárodnej federácie filmových archívov** (FIAP), aj významných diel zahraničnej produkcie.

Za stanovených podmienok ukotvených vo výpožičnom poriadku tieto materiály archív zapožičiava filmovým profesionálom a vzdelávacím subjektom. Zbierky SFÚ tvoria významnú zložku kultúrneho dedičstva a sú štátom chráneným národným majetkom, zvereným do archívnej správy SFÚ.

Filmoví profesionáli a iní záujemcovia nájdu zo slovenskej produkcie v archíve SFÚ **357 celovečerných hraných filmov**. Ich zoznam a ďalšie informácie o nich nájdete vo filmovej databáze a ich menný zoznam v katalógu filmov. **156 z nich je s cudzojazyčnými podtitulkami**. V archíve je **3157 krátkych a stredometrážnych filmov**, z toho **66 v cudzojazyčnej verzii**, ďalej **295 unikátnych historických dokumentárnych materiálov nakrútených od roku 1895**. Archív celkovo uskladňuje **3546 slovenských a 4 278 zahraničných filmov**, **212 čísiel periodika Nástup** (od roku 1938), **2316 čísiel periodika Týždeň vo filme** (od roku 1945), **364 čísiel periodika Československý filmový týždenník** (od roku 1957), **156 čísiel periodika Svet vo filme** (od r.1958), **180 čísiel periodika Sonda** (od roku 1976) a **73 titulov Školfilmu**.

Oddelenie archívu poskytuje rešeršné služby, výbery materiálov na strihacom stole a zabezpečuje študijné projekcie. Z filmových materiálov poskytuje hmotný substrát na tvorbu strihových dokumentárnych filmov, retrospektív a audiovizuálnych programov.

KNÍŽNICA SFÚ je jedinou knižnicou filmologickej literatúry na Slovensku. Nachádza sa tu knižničný fond 8 700 kníh, 1573 filmových scenárov a zatiaľ čiastočne spráskovaný fond slovenských filmových scenárov prevzatých zo Štúdia Koliba a.s. Ďalej tu záujemcovia nájdu diplomové práce, skriptá, spráskovaný fond knižničnej povahy na CD nosičoch a 1515 zviazaných ročníkov filmových časopisov a periodík.

Knihy sa (okrem slovníkov a encyklopédií) požičiavajú absenčne (maximálne 5 kníh), viazané a neviazané časopisy len prezenčne. Výpožičná doba je jeden kalendárny mesiac.

Knižnica vlastní cca 8700 kníh - technických, historických, umenovedných, životopisných z oblasti filmu, beletrii, encyklopédií v mnohých inojazyčných vydaniach, 1573 filmových scenárov, diplomové práce, skriptá, cca 1515 zviazaných ročníkov filmových časopisov, denne eviduje 8 slovenských a 2 české denníky, ročne objednáva 46 titulov slovenských i zahraničných časopisov, systematicky sú vybudované katalógy kníh (menný, názvový, systematický), časopisov (autorský, predmetový) a scenárov. Knihy (okrem slovníkov a encyklopédií) sa požičiavajú absenčne (maximálne 5 kníh),

viazané a neviazané časopisy len prezenčne. Výpožičná doba je jeden kalendárny mesiac.

Knižničné služby využívajú predovšetkým vysokoškolskí študenti, filmoví a televízni filmológovia a novinári. Neustále sa priebežne dopĺňajú knižné novinky slovenskej i zahraničnej produkcie. Každoročne sa spracúva zoznam nových prírastkov zahraničných kníh pre Univerzitnú knižnicu v Bratislave (CEZL), vďaka ktorej sú čitatelia celého Slovenska informovaní o filmovom knižničnom fonde. O nových knižných prírastkoch a periodikách sa pravidelne informuje prostredníctvom webovej stránky SFÚ a časopisu Film.Sk

Hlavné činnosti:

- prioritou knižnice SFÚ je predovšetkým akvizičná činnosť, úspešne pokračuje spolupráca s vydavateľstvom Slovart o informovaní a sprostredkovaní kúpy zahraničnej filmovej literatúry,
- pokračuje postupná akvizícia literatúry, ktorá sa stala námetom pre vznik slovenských hraných filmov (spolupráca s antikvariátmi),
- uskutočňuje prepis fondu periodík do počítačovej formy v systéme Biblis,
- spracováva, overuje, prírastkuje a katalogizuje fond filmových scenárov bývalej Slovenskej filmovej tvorby, bol založený fond spráskovaných materiálov knižničnej povahy na CD - nosičoch.
- vykonáva priebežnú a pravidelnú výpožičnú činnosť pre externých i interných užívateľov knižnice, pravidelne poskytuje súpis nových knižných prírastkov na webstránku SFÚ.

VIDEOTÉKA SFÚ sústreďuje videozbierku rozčlenenú na slovenský a zahraničný fond, zabezpečuje prepis slovenských filmov, ku ktorým má SFÚ práva, na festivaly. Pre ďalších záujemcov ich prepisuje podľa platného výpožičného poriadku. Slovenské filmy zapožičiava pre verejnú prezentáciu, väčšina zbierky je však prístupná výlučne odbornej verejnosti, študentom umeleckých škôl, novinárom, filmárom a pedagógom na študijné účely.

Vo fonde videotéky bolo k 30. 6. 2003 **6 672 VHS videokaziet, 1005 so slovenskými filmami a 5 667 so zahraničnými filmami**. Z vyše 380 slovenských dlhometrážnych filmov od roku 1921 je vo videotéke približne 300 titulov a fond sa stále dopĺňuje novými nahrávkami. Sú medzi nimi napríklad **najstaršie slovenské filmy Eduarda Schreibera (1908 - 1910), Jánošík 21, Zem spieva, Po horách, po dolách, Od Tatier po Azovské more**. Ďalej všetky dlhometrážne filmy z 90-tych rokov, približne tisíc krátkych filmov, seriál **Storočie pred kamerou** a mnohé iné.

Archivujú sa všetky filmy zlatého fondu (povinné výťažky) STV. Takmer kompletná je zbierka slovenských dlhometrážnych filmov z deväťdesiatych rokov a z prvých rokov nového tisícročia. Videotéka vlastní všetky novinky celovečerných hraných filmov z roku 2002: **Dážď padá na naše duše, Kruté radosti, Útek do Budína, Quartetto, koprodukčný Výlet**, ale aj celovečerné dokumenty, napr. **Omo-Cesta do praveku, Sila ľudskosti, Z labyrintu sveta do raja duše, Parkan na brehu Dunaja, Ladomírské moritáty a legendy, 66 sezón** a ďalšie filmy.

Vo videotéke SFÚ sa archivuje cca **18 000 filmov**, z toho približne **10 000 celovečerných**. Zahraničný fond tvorí 85 percent zbierky videotéky SFÚ. Obsahuje napríklad filmy o zrode svetovej kinematografie v roku 1895 (**Lumier, Edison, Meliés**), filmy nemeckého expresionizmu (**Kabinet dr. Caligariho, Upír Nosferatu**), či podľa bruselskej ankety najlepší film všetkých čias **Občan Kane**, filmy ocenené Oscarom, Zlatou palmou, Zlatým levom, Felixom. Bohato je zastúpená česká kinematografia, hlavne filmami slovenských tvorcov a so slovenskými hercami v českých filmoch a iné európske kinematografie. Súčasťou fondu sú napríklad aj najvýznamnejšie hrané seriály (**Tricet prípadu majora Zemana**) ako aj vzdelávacie seriály (**Storočie vojen, Ohrozené civilizácie, Jak se žije, Poklady sveta, Úsměvy, Deset století architektury, Kronika česká, Hollywoodska kronika, Mágia filmu, Filmové kúzla, Oscary, Filmopolis, Storočie ľudí**).

EDIČNÉ ODDELENIE vydáva na základe dlhodobu vytýčenej koncepcie a na základe edičných plánov odbornú filmovú literatúru, zabezpečuje komplexnú prípravu publikácií (redakčné a jazykové spracovanie, grafická úprava textov), spolupracuje pri príprave DVD nosičov so slovenskými filmami a koordinuje priebeh finálnej technickej realizácie tlačovej produkcie (bulletiny, plagáty, letáky, pozvánky a iné propagačné materiály). Oddelenie priamo zodpovedá za odbornú, technickú a vecnú úroveň všetkých tlačových výstupov SFÚ. Sekundárny okruh činností edičného oddelenia tvoria jeho aktivity v oblasti styku s verejnosťou a médiami.

Od roku 1999 uskutočňuje vydateľskú činnosť podľa modelu, v ktorom sú vydávané knižné tituly rozdelené do piatich samostatných edícií. Hlavným zámerom zvolenej vydateľskej stratégie je pritom dosiahnuť súmerné pokrytie rôznorodých sfér kinematografie a súčasne uplatnenie celého spektra odlišných spôsobov ich možnej reflexie.

Edíciu Orbis Pictus tvoria monografie významných tvorcov z histórie slovenskej kinematografie. Tradične koncipované monografické publikácie sú vo všeobecnosti založené na syntéze biografického pohľadu na umelecký a tvorivý vývoj sledovanej filmárskej osobnosti v kontexte historickej epochy a jej umeleckého pôsobenia. V edícii

vyšlo: Štefan Uher 1930 - 1993 (V. Macek). Pripravujeme: Juraj Jakubisko (P. Michalovič - V. Zuska).

Edícia Camera Obscura sa formou čitateľsky atraktívnych profilov usiluje podať plastický obraz života a diela súčasných, tvorivo stále aktívnych postáv slovenského a európskeho filmu. Ambíciou tejto edície je prebudiť záujem v radoch čo najširšej čitateľskej verejnosti, čomu zodpovedá nielen voľba portrétovaných osôb, povaha textov, ale i bohaté zastúpenie ilustratívneho materiálu. V edícii vyšlo: Svet v pohyblivých obrazoch Martina Šulíka, Martin Hollý - Život za kamerou (R. Blech a kol.), Línie, kruhy a svety Emira Kusturicu (J. Dudková). Pripravujeme: Pedro Almodóvar (Viktória Matáková - Petra Hanáková), Wim Wenders (P. Gavalier), Lars von Trier (S. Pavlásková).

Tretia edícia Camera Lucida je edíciou venovanou teoretickej filmologickej literatúre, ktorá už niekoľko rokov nemá na slovenskom knižnom trhu dostatočné zastúpenie. V nej obsiahnutú produkciu tvoria domáce i zahraničné teoretické texty, pričom ich výber podlieha vopred stanovenému pomeru, podľa ktorého na jeden titul z pôvodnej slovenskej teoretickej produkcie pripadajú štyri prekladové texty. V edícii vyšlo: Krátke úvahy o vizualite a filme (P. Michalovič), Stroj videnia (P. Virilio).

Edícia Studium prináša texty, ktoré sú predovšetkým určené študentom vysokých škôl filmového a humanitného zamerania. Vydané knižné tituly tak predstavujú vhodný učebný materiál pri štúdiu praktických odborov, rovnako však môžu byť prínosným zdrojom vedomostí pre tých, čo sa v rámci svojho štúdia filmom zaoberajú iba okrajovo. V edícii vyšlo: Hollywoodoo - Filmové ilúzie podľa zaručených receptov (Z. Gindl-Tatárová). Pripravujeme: Použi ma ako stránku knihy (J. Mojžiš), Slovenský experimentálny film (J. Adamove).

Posledná edícia edičného oddelenia prináša periodické a neperiodické faktografické publikácie. Jej trvalú a neoddeliteľnú súčasť tvorí filmová ročenka, ktorej úlohou je v pravidelných ročných intervaloch komplexne mapovať dianie v slovenskej kinematografii. Skladbu titulov potom dopĺňajú ďalšie publikácie realizované v úzkej kooperácii s dokumentačným oddelením. Vyšlo: Renáta Šmatláková: Katalóg slovenských celovečerných filmov 1921 - 1999, Sprievodca klubovým filmom (M. Ulman, P. Ulman), Filmová ročenka 1990 - 1999, 2000, 2001. Pripravujeme: Filmová ročenka 2002, Sprievodca klubovým filmom (druhé, dopl. a aktual. vydanie) (M. Ulman, P. Ulman), Filmové profily I. (R. Šmatláková, M. Šmatlák).

Film.sk informuje o filmovom dianí na Slovensku, vychádza od roku 2000 aj na internete, a je v predaji vo vybraných kníhkupectvách a vo filmových kluboch na celom Slovensku za 12 Sk. Jubilujúci filmový ústav je jedinečným pracoviskom pre oblasť slovenskej kinematografie, spektrom profilových aktivít zasahujedo viacerých oblastiach, je významnou inštitúciou pre ochranu kultúrneho dedičstva a je tvorcom špecializovaného filmového informačného systému.

**a jubileum človeka
z našich radov, ktorý sa
zaslúžil aj o rozvoj knihovníctva
v Bratislavskom kraji**

Eugen Mešša

Život popretkávaný knihou

PhDr. Milan Gonda, riaditeľ Oravskej knižnice v Dolnom Kubíne, oslavuje svoju päťdesiatku v tvorivom rozlete. Jeho život je spojený s knihami – dnes už nielen ako knihovník, ale aj ako úspešný autor poviedok.

Narodil sa v Lučenci 11. januára 1954, ale vyrastal na Východnom Slovensku v Palíne. Promoval na Katedre knihovedy a vedeckých informácií Univerzity Komenského v Bratislave a natrvalo sa usadil v Martine. Osud ho však pred pár rokmi zavial na Oravu, kde pôsobí ako riaditeľ Oravskej knižnice. Keď nastúpil na svoje nové pôsobisko, napísal mi v liste: „Mám veľmi veľa noviniek. V knižnici v Dolnom Kubíne som tri mesiace, ale mne sa zdá, že som tu už aspoň tri roky. Až sa to bojím povedať, aby som to neuriekol, Mám pocit, ani keby som sa znovu narodil. Dostal som úžasnú príležitosť. Dúfam, že ju nepremárnim...“ Myslím, že Milan Gonda svoju príležitosť naozaj nepremárnil, naopak, chopil sa jej so zanietením. Ako vraví, aj malá knižnica v malom meste môže byť veľkým kultúrnym faktorom. Sám sa snaží o každodenné napĺňanie tohoto kréda. Svedčí o tom bohatosť aktivít knižnice pod jeho vedením. Jeho srdcu je blízka neoficiálna knižná kultúra v regióne (nepolitické samizdaty), ktorú pozorne sleduje. Mapuje činnosť miestnych literátov, povzbudzuje ich a získava pre prezentáciu v knižnici. Výsledkom sú zaujímavé čitateľské besedy. „Praktická činnosť si vyžaduje orientáciu v mestskej komunite, sledovanie kultúrnych prúdov, ktoré vytvárajú aj neformálne subjekty v regióne, žiada si vytváranie informačného prostredia v regióne...“ hovorí Gonda. O týchto aktivitách pravidelne publikuje. Nezabúda však ani na čiste vnútorné záležitosti knižnice – prebieha rekonštrukcia knižnice s cieľom zlepšiť priestorové podmienky.

Gonda má ako knihovník už bohaté skúsenosti. V rokoch 1979 – 1984 pracoval ako metodik pre prácu s politickou literatúrou. Popri tom sa zaoberal problematikou regionálnej literatúry, hlavne z hľadiska typológie regionálnych dokumentov. Venoval sa prieskumom v tejto oblasti a publikoval o tejto problematike v odbornej literatúre. Vydal metodickú príručku Práca s regionálnou literatúrou v ľudových knižniciach (Matica

slovenská, Martin 1983). V rokoch 1990 – 1997 ako pracovník Slovenskej národnej knižnice organizoval vzdelávanie knihovníkov, o problematike ďalšieho vzdelávania aj publikoval, hľadal nové formy vzdelávacích podujatí pre knihovníkov. Spolu s knihovníčkami Krajskej štátnej knižnice Ľ. Štúra vo Zvolene zorganizoval niekoľko vydatých ročníkov vzdelávacích podujatí ku komplexu činností súvisiacich s dopĺňaním fondov knižníc. Už mnoho rokov sa obetavo podieľa na organizovaní Čitateľského tábora pre mladých krajanov zo slovenských gymnázií v zahraničí. Neúnavne získava sponzorov, vytvára organizačné zázemie, pomáha riešiť problémy. Počas jeho pôsobenia v Martine boli mladí krajanovia zo slovenských gymnázií v zahraničí jeho každoročnými hosťami, pre ktorých vždy pripravil bohatý a atraktívny program. Pomocí tohto podujatia sa Gonda nezriekol ani počas svojho pôsobenia na Orave, naďalej v rámci možností podporuje mladých zahraničných Slovákov, najmä poskytovaním kníh a periodík do neďalekej Jablonky na poľskej strane Oravy.

V rokoch 1997 – 2000 pracoval v Knižnom centre Žilina. Ako sám vraví, toto obdobie bolo preňho výbornou dlhodobou stážou a poznatky z nej bude môcť zúžitkovať ešte mnoho rokov. Aj keď vybudovať informačný systém o novo vychádzajúcich knihách sa sice nepodarilo zrealizovať, neoceniteľnou skúsenosťou preňho bolo na vlastné oči vidieť, ako funguje knižná kultúra „zvnútra...“ Ako vraví, možnosť nahliadnuť do záhnia knižného obchodu a spolupráca s knihkupcami – profesionálmi, ktorí tiež sprístupňujú ľuďom knihy, mu dala iný pohľad na život knihy. Nové zážitky mu vnukli zamyslenie sa nad otázkou, prečo si knihkupci a knihovníci cieľavedome a systematicky nevymieňajú skúsenosti.

Milan Gonda stojí však jednou nohou na samom začiatku života knihy – je nielen prostredníkom, ale aj autorom čitateľského zážitku. Jeho literárna cesta sa začala úspechom v súťaži Poviedka 2001. To ho povzbudilo k systematickej literárnej práci, a o rok na to mu vyšla kniha poviedok a krátkych próz pod názvom Pieskový hrdina. Publikuje v Slovenskom rozhlase, v Slovenských národných novinách, v Literárnom týždenníku, v Slovenských pohľadoch, ale hlavne v oravských regionálnych periodikách. Ako priznáva, aj do odborných článkov sa snaží vnášať „neodbornosť...“ - nie však v zmysle nepochopenia veci, ale naopak vďaka dobrému prehľadu a bohatým odborným skúsenostiam si môže dovoliť beletristický štýl neoficiálnosť, čím sa jeho publikačná činnosť stáva pre čitateľov oveľa príťažlivejšia. Nezabúda však ani na iných autorov zo svojho okolia, podieľa sa na organizovaní literárneho života na Orave, pomáha Oravcom pri vydávaní ich kníh. Prajem mu teda k životnému jubileu, aby mu jeho energia a chuť do objavovania nového neubúdali, aby aj naďalej s rovnakým zanietením ako dnes pomáhal iným objavovať čaro slova.

Milý Milan, prajem Ti v mene celej knihovnickej obce veľa pracovných aj literárnych úspechov, aj osobného porozumenia.

**O jednom seminári,
bohatom nielen účasťou,
ale najmä obsahom**

Ľubica Segešová

Knížničné služby pre zrakovo postihnutých používateľov

Akoby to bolo len nedávno, a predsa, 8. mája 2004 uplynulo už trinásť rokov, od slávnostnej chvíle, keď lady Diana princezná z Walesu, slávnostne otvorila ďalšie z oddelení Mestskej knižnice v Bratislave. Bolo ním oddelenie pre nevidiacich a slabozrakých (ONS). Hoci sama už nežije, tento pamätný okamih dokumentuje fotografia v oddelení a jej dar - špeciálna lupa pre zrakovo postihnutých.

Za trinásť rokov sa nazhromaždilo dosť praktických i teoretických skúseností, ktoré sa Mestská knižnica v Bratislave spolu s Katedrou knihovníctva a informačných vied Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave a Krajskou pobočkou Spolku slovenských knihovníkov Bratislavského kraja rozhodli mozaikovitým predstaviť i syntetizovať na odbornom seminári "Knížničné služby pre zrakovo postihnutých používateľov", konanom 19. mája 2004 v Mestskej knižnici v Bratislave.

Seminár otvorila a viedla riaditeľka knižnice PhDr. Elena Veľasová, ktorá privítala čestných hostí: riaditeľa Regionálneho riaditeľstva Slovenskej sporiteľne, a. s. v Bratislave Ing. Miroslava Šotníka a konateľa vydavateľstva Kaligram Mgr. Ľubomíra Husára a všetkých zúčastnených v zaplnenej študovni úseku odbornej literatúry Mestskej knižnice. PhDr. Veľasová kladne hodnotila doterajšiu prácu ONS a s potešením oznámila, že konanie seminára bude príležitosťou na slávnostné odovzdanie knižného daru Regionálneho riaditeľstva Slovenskej sporiteľne, a. s., ktorého finančná hodnota prevyšuje 100 tisíc korún. Ing. Šotník v príhovore uviedol, že aj na Regionálnom riaditeľstve Slovenskej sporiteľne, a. s. majú dosť veľkú knižnicu, ktorú pravidelne dopĺňujú a kultúre venujú pozornosť aj udržiavaním galérie v Zelenom dome. Mgr. Husár poďakoval knihovníckam, pôsobiacim rovnako ako on v knižnej kultúre, za spoluprácu a

dvanásťročné pôsobenie vydavateľstva Kaligram hodnotil ako prácu samovrahov, ktorí vydávajú tematicky i finančne náročné tituly, ktoré sa iné vydavateľstvá boja vydávať. Poďakoval aj Regionálnemu riaditeľstvu Slovenskej sporiteľne, a. s. za projekt knižných darov, ktorý má dvojročnú tradíciu a od minulého roka ním Slovenská sporiteľňa raz ročne sponzoruje nákup kníh pre verejné knižnice vo viacerých mestách Slovenska. Okrem Bratislavy dostali dar napr. v Košiciach, Prešove, Žiline, Banskej Bystrici, Nových Zámkoch, Komárne. Po tomto hodnotení odovzdal PhDr. Veľasovej knihu z vydavateľstva Kaligram.

Vlastný seminár uviedol príspevok PhDr. Ľudmily Bokníkovej, vedúcej úseku odbornej literatúry, pod ktorý spadá oddelenie pre nevidiacich a slabozrakých Mestskej knižnice v Bratislave. Venovala sa v ňom "Interpersonálnej komunikácii knihovníka so zrakovo postihnutými používateľmi". Teoretické poznatky o druhoch komunikácie a spôsoboch prenosu informácií (70% - 80 % prostredníctvom zraku) konkretizovala priblížením spolupráce s nevidiacimi a slabozrakými po zápise do oddelenia. Zdôraznila nutnosť väčšieho zaangažovania hlasového prejavu s citovým podfarbením, s pozornosťou psychicky i fyzicky obrátenou na používateľa, zapojenie haptiky - dotykov - ako formy komunikácie a slušnej nevyhnutnej pomoci, schopnosti počúvať, vyjadriť porozumenie a spätnú väzbu v komunikácii. Pri kontakte s nevidiacimi a slabozrakými sa vytvára v ONS medzi knihovníčkou a používateľom zvláštny druh nadštandardného vzťahu. Je daný jej schopnosťou komunikovať s používateľmi o beletrii (náučná literatúra sa tu nenachádza), ale aj o osobných názoroch na prečítané (vypočuté) knihy a v neposlednom rade o osobnom živote a zdraví používateľov. Presnú kategorizáciu slabozrakých a nevidiacich doplnila PhDr. Bokníková o špecifiká práce pri zápise, orientovaní v knižničnom fonde, pomoci pri vypožičiavaní najmä zvukových kaziet, zvukových platní a CD. Spomenula ďalšie pomôcky pomáhajúce týmto používateľom a poznamenala, že oddelenie má počítač, v ktorom je uložený jeho fond s počtom 3 500 titulov (okolo 28 000 knižničných jednotiek), ale je to len počítač služobný. Veľkým prínosom by bol pre 200 používateľov počítač slúžiaci pre ich vzdelávanie a prácu. PhDr. Bokníková popri kontakte s používateľmi v oddelení vyzdvihla aj jeho propagáciu navonok - v pred ambulanciami na poliklinikách, v médiách a prostredníctvom spolupráce s Úniou nevidiacich a slabozrakých Slovenska pri ochrane, pomoci a príprave akcií pre nevidiacich a slabozrakých.

PhDr. Marta Matthaidesová, CSc. z Katedry knihovníctva a informačných vied FiF UK za pomoci spätného projektora dokumentovala príspevok "Využívanie knižnično-informačných služieb postihnutými používateľmi". Vychádzala najmä z výsledkov prieskumu pripraveného v KKIV FiF UK, do ktorého sa v roku 2003 v ONS zapojilo 120

používateľov. Tí za pomoci knihovníčky ONS, alebo svojho sprievodcu, odpovedali na 10 otázok dotazníkového prieskumu. Vyplynulo z neho, že používatelia majú v oddelení dostatok vnímateľných dokumentov, vhodné kompenzačné pomôcky, vyhovujúce zabezpečenie orientácie počnúc výrazným zvukovým signálom vedúcim k oddeleniu a počuteľným vo výpožičných hodinách aj z ulice a pokračujúc prehľadným stavením fondu podľa autorov s kvalitnými referenčnými službami typu "Opýtaj sa knihovníka".

Čo zatiaľ chýba, ako spomínala aj PhDr. Bokníková, je počítačové pracovisko pre zrakovo postihnutých. Na Slovensku má so zrakom vážne problémy 1 a pol až 2 % populácie a odhaduje sa okolo 70 000 nevidiacich, pričom v Únii nevidiacich a slabozrakých Slovenska je organizovaných len 8 000 členov. Celosvetové prognózy urobené Svetovou zdravotníckou organizáciou (WHO) a UNESCO odhadujú do približne prvej štvrtiny 21. storočia vo svete okolo 300 miliónov nevidiacich, pre ktorých odporúčajú budovať digitalizované pracoviská a elektronické knižnice. Podľa výskumu najviac ohrození zrakovým postihnutím podľa zaradení do pracovných kategórií sú programátori, žurnalisti, archivári a na štvrtom mieste knihovníci. Preto, podotkla PhDr. Matthaidesová, CSc., by malo byť v našom vlastnom záujme budovať špeciálne knižnice alebo oddelenia pre zrakovo postihnutých a postupne vo všetkých knižniciach odstraňovať bariéry každého druhu. Za uplynulé storočie sa odohrali na poli pomoci zrakovo postihnutým tri revolúcie spočívajúce vo vynájdení: Baillovoho písma, magnetofónu a zvukových kníh. Pomôcky zhotovené týmto spôsobom sú však veľmi náročné na technické, odborné, finančné a priestorové zabezpečenie. V porovnaní so svetom, kde vydavateľstvá popri bežnej produkcii vydávajú aj produkciu pre zrakovo postihnutých, alebo niektoré sa špecializujú len na jej vydávanie, u nás z okolo 450 vydavateľstiev ju nevydáva ani jedno. Zvukové knihy sa vydávajú s nemalými nákladmi v špecializovaných pracoviskách knižníc, najmä v Ústrednej knižnici pre nevidiacich Mateja Hrebendu v Levoči (beletria), odborné texty zo zemepisu, dejepisu, literatúry pre základne školy začali nahrávať v spíkerskom pracovisku ONS v Mestskej knižnici v Bratislave. Podľa prieskumov KKIV FiF UK služby zrakovo postihnutým poskytujú aj akademické a vedecké knižnice, ale zloženie ich fondov a prístup knihovníkov v porovnaní so službami poskytovanými 25 verejnými knižnicami na Slovensku boli hodnotené ako podstatne slabšie. No v priemere sme v súčasnosti zrovnateľní v službách zrakovo postihnutým so zahraničím. Bol vypracovaný profil používateľa týchto služieb, poznatky k metodike výskumov o službách zrakovo postihnutým. Podľa informácií získaných v prieskumoch a pozorovaní, i kontaktom pri vypožičívaní, vhodné by bolo poskytnúť zrakovo postihnutým základy knihovnícko-informačnej gramotnosti a zlepšiť pre nich služby sprevádzajúcich osôb.

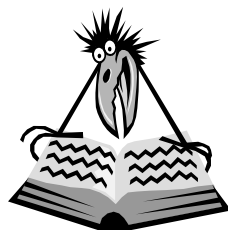
PaedDr. Elena Mendelová, CSc. z Podporného centra pre zrakovo postihnutých pri FMFI UK v Bratislave rozobrala "Možnosti a limity využívania knižničných služieb zrakovo postihnutými študentmi". Uviedla, že na centrum sa obracia okolo 30 študentov Univerzity Komenského, niektorí aj s kombinovaným ťažkým zdravotným postihnutím. Všetci potrebujú adaptovanú formu informácií, ktorá sa dá dosiahnuť využitím moderných technológií. Môže zoslabiť, no pri nedokonalom spracovaní aj zosilniť ich handicap. Oproti svetu zatiaľ podstatne zaostávame v odstraňovaní architektonických, informačných a komunikačných bariér. Slabá vybavenosť komunikačnou technikou a periférnymi zariadeniami zatiaľ neumožňuje dostatočne využívať alternatívne formy vzdelávania. No aj tak, zrakovo postihnutí študenti plne využívajú dostupné adaptované formy elektronických textov so zvukovým výstupom, a to najmä prezenčnou, ale na požiadanie aj absenčnou formou výpožičiek. O služby centra, aj keď nie je dostatočne personálne a materiálne vybudované, je veľký záujem. Poskytujú sa sedem dní v týždni od skorých ranných hodín až do 22 hodiny večer. Na základe tohto vysokého záujmu podalo centrum v apríli 2004 projekt na MŠ SR na zabezpečenie svojho informačného systému. Zámerom je vybaviť ho dobrým multimedialným počítačom na spracovanie textov. S tým by súviselo uskutočnenie kurzov pre správcov sietí, ktorí vlastnia takýto špecializovaný softvér a kurzy pre používateľov týchto zariadení. V druhej časti projektu by sa otestovala informačná prístupnosť a dostatočnosť údajov na multimedialnom počítači. PaedDr. Mendelová, CSc. pripomenula, že centrum organizuje aj letné tábory pre zrakovo postihnutých vo veku 15-20 rokov, čím si pripravuje v predstihu svojich ďalších používateľov. Na záver zhmula, že pre zrakovo postihnutých študentov je prioritná im dobre prístupná forma katalógov, textov a účinná osobná asistancia. Devízou, ktorá by sa mala v budúcnosti zhodnotiť, je to, že do nového zákona o vysokých školách sa podarilo zapísať text, v ktorom vysoká škola poskytuje (podľa pôvodného návrhu len môže poskytovať) podmienky na rovnocenné (nie rovnaké !) štúdium, za účelom čoho sa vytvára na náklady školy špecializovaná knižnica.

Ideál, ku ktorému by sme sa chceli postupne približovať, nám vo svojich spomienkach na skúsenosti a informácie získané v amerických knižniciach, sprostredkovala Daniela Tóthová z Univerzitnej knižnice v Bratislave. V USA sa zvukové knihy vyrábajú už od roku 1931. Národná knižničná služba pre nevidiacich, ktorá pôsobí v rámci Kongresovej knižnice vo Washingtone je finančne zabezpečená lepšie ako bežné knižničné služby. Jej používateľmi môžu byť aj občania USA žijúci v zahraničí, deti i dospelí. Táto špecializovaná služba sama vyvíja, zabezpečuje výrobu a poskytuje dodávku zvukových zariadení pre zrakovo postihnutých. Prítom výdatne využíva pomoc knižničných dobrovoľníkov, ktorí s ňou spolupracujú bezplatne vo svojom voľnom čase.

Ide o ľudí rôznych odborných technických profesií, ktorí sa seberealizujú v pomoci knižnici. V USA funguje sieť 57 regionálnych a 86 subregionálnych knižníc, ktoré poskytujú služby zrakovo postihnutým, okrem toho ich poskytujú aj mestské knižnice. Celý systém, na čele, ktorého sú regionálne knižnice, je plne dotovaný štátom. Tieto knižnice zhromažďujú a na náklady štátu požičiavajú beletristickú a príručkovú literatúru. Zvukové knihy sú po zápise používateľovi zaslané zadarmo poštou do 2 dní a prehrávač k nim do 3 dní. Okrem knižníc sa v USA zaoberá službami pre nevidiacich okolo 400 národných špecializovaných organizácií. Služby pre študentov priblížila sl. Tóthová na základe kontaktu s učiteľkou na Univerzite v Južnej Karolíne. Tu majú študenti, študujúci formou dištančného štúdia, končiaceho štátnymi záverečnými skúškami, pred každým semestrom pripravenú potrebnú zvukovú literatúru. Nevidiaci majú teda vytvorené rovnocenné podmienky na vzdelávanie so zdravými. Výsledkom je až 70 % zamestnanosť nevidiacich, a to nielen v podradnejších profesiách. Okrem toho v USA platia náročné právne normy nariaďujúce poskytovanie knižnično-informačných služieb nevidiacim a ich plnenie sa priebežne a dôrazne kontroluje. Je ťažké aplikovať celý predstavený systém práce s nevidiacimi používateľmi USA na naše podmienky, sl. Tóthová odporúčala aspoň inšpirovať sa systémom spolupracujúcich dobrovoľníkov, napríklad dôchodcov alebo nezamestnaných.

Seminár ukončila diskusia, ktorá poslúžila na doplnenie informácií z hlavného programu. Exkurzia v oddelení pre nevidiacich a slabozrakých Mestskej knižnice ukončila toto hodnotné podujatie.

Občasník v Bulletin SKIP

OBČASNÍK KNIHOVNÍKOV BRATISLAVSKÉHO KRAJE 2/2003

Nejnovější číslo podává obsáhlou zprávu o činnosti bratislavské pobočky SSK v 1. pololetí 2003 včetně vyhodnocení Týdne slovenských knihoven, který se konal 24. -28. 3.; výčet akcí v tomto týdnu nedosahuje českých měřítek. Číslo se ale zabývá především soutěží pobočky o nejlepší esej na téma Jak si představuji knihovnu v novém tisíciletí a publikuje vítězné příspěvky - nápady zde obsažené ale nejsou nijak odvázně.

Čo poteší alebo Slovensko pre Európsku úniu...

Ján Figeľ
predseda Zahraničného výboru
Národnej rady Slovenskej republiky

Bratislava 5.12.2003

Vážený pane riaditeľ!

Ďakujem Vám za ochotu a pomoc pri poskytnutí kompletného zoznamu všetkých vedeckých, štátnych, rezortných i verejných knižníc.

Rád využívam túto príležitosť, aby som ocenil Vašu prácu i prácu Vašich spolupracovníkov. Uvedomujem si náročnosť podmienok, za akých v dnešnej dobe zabezpečujete chod knižníc. Chýbajú nielen finančné prostriedky potrebné na pokrytie štandardného chodu knižničných zariadení, ale často, žiaľ, aj morálne ohodnotenie práce všetkých obetavých pracovníkov verejných knižníc.

Prijmite prosím, môj malý príspevok pre Vás i čitateľov Vašej knižnice - knihu Róberta Schumana *Pre Európu* - malú rozsahom, ale veľkú obsahom. Verím, že poslúži ako inšpirácia a povzbudenie pri hľadaní odpovedí na otázku budúcnosti Slovenska v Európskej únii.

Slovensko sa nachádza v záverečnom období prípravy na vstup do Európskej únie. Členstvo v tomto spoločenstve slobodných a demokratických krajín bude pre nás príležitosťou pre účasť na procese európskeho zjednotenia. Desiatročia tento vývoj prebiehal bez nás. Ak má byť ďalšia stavba spoločného európskeho domu úspešná, musí nadviazať na základy položené zakladateľmi spoločenstva. Tieto základy sa evidentne ukázali ako dobré, podporujúce architektúru dnešnej únie.

Otom Európy, ktorého plán si aj Slovensko 9. mája pripomína, je Robert Schuman. Som presvedčený, že poznanie jeho diela, myšlienok a odkazu je veľmi dôležité aj pre súčasnú generáciu. Ak chce byť Slovensko aktívnym a konštruktívnym príspevkom pre európske zjednotenie, môže stále čerpať inšpiráciu od Schumana.

Som presvedčený, že aj vďaka Vašej obetavej práci sa odkazy veľikánov našich novodobých európskych dejín, dostanú do povedomia čitateľov.

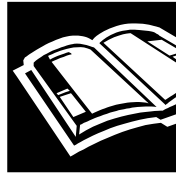
Prajem Vám, Vaším spolupracovníkom i čitateľom Vašej knižnice všetko dobré, predovšetkým vnútorný pokoj a živú nádej, ktorú všetci - i svet okolo nás, - tak potrebujeme.

S pozdravom

Svojho času sme dostali v Knižnici Ružinov list, v ktorom nás Ján Figeľ o niečo prosil. Vľavo vidíte naskenovanú odpoveď, z ktorej jednoznačne vyplýva pozitívny vzťah autora listu ku knihe, kultúre, knižniciam, knihovníckej profesii a informatike. Medzitým sa Ján Figeľ stal eurokomisárom pre rezort podnikania a informačnej spoločnosti. Vrávi sa, že náhody neexistujú.

**Prajeme
Jánovi Figeľovi ako reprezentantovi Slovenska veľa úspechov v jeho ďalšom európskom pôsobení v prospech všetkých Európanov.**

Udalosti, postrehy, zaujímavosti...

Knihovník roka 2003

Gratulujeme **PhDr. Daniele Birovej** z Centra vedecko-technických informácií SR k získaniu ocenenia Knihovnik roka 2003, ktorý jej bol udelený Krajskou pobočkou SSK Bratislavského kraja v decembri minulého roka za pravidelnú a systematickú aktivitu pri príprave periodika Itlib Informačné technológie a knižnice (www.cvtisr.sk/itlib/itlib.htm) a za aktivitu pri budovaní prvého slovenského knižničného portálu InfoLib (www.infolib.sk).

Toto ocenenie bolo udelené už po štvrtýkrát, a to na základe výsledkov ankety, do ktorej sa mohli zapojiť všetci členovia pobočky.

Životné jubileum

V tomto roku sa dožíva okrúhleho životného jubilea generálny riaditeľ Univerzitnej knižnice v Bratislave a bývalý dlhoročný predseda Spolku slovenských knihovníkov, ešte predtým profesor a riaditeľ Strednej knihovnickej školy v Bratislave **PhDr. Tibor Trgňa**. V mene všetkých jeho súčasných kolegyň a kolegov, a tiež v mene všetkých žiakov a študentov, s ktorými sa „trápil“, a ktorých priviedol až k úspešnej maturite, mu gratulujeme a do ďalšej práce a pri zvelaďovaní a riadení vynovenej a omladenej „univerzity“, mu prajeme všetko najlepšie, pevné zdravie a šťastnú ruku pri určite neraz ťažkom rozhodovaní v riaditeľskom kresle.

Ulice Bratislavy v novom šate

Ani nie tak doslova, ale v edičnom slova zmysle. Knižnica Ružinov vypustila do sveta druhé doplnené a prepracované vydanie publikácie „**Ulice Bratislavy**... Ide o názvový register všetkých bratislavských ulíc (tých starších aj tých súčasných) doplnený o ich bližšiu lokalizáciu a samozrejme aj s patričnými odkazmi. Záujemcovia tu tiež nájdu erby všetkých bratislavských mestských častí. Publikáciu je možné zakúpiť za symbolickú cenu v Knižnici Ružinov, a to len do vypredania zásob.

Rozlúčka s riaditeľkou

V tomto roku rozšírila rady seniorov dlhoročná riaditeľka Staromestskej knižnice pani **Emília Jablonská**. Stalo sa tak po desaťročiach statočnej a poctivo odvedenej práce pre rozvoj a blaho tak knižnice samotnej, ako aj kultúry v Starom Meste vôbec. Tí, čo ju dobre poznali, vedia, že riadiťovanie v staromestskom prostredí v centre hlavného mesta Bratislavy nebolo vonkoncom jednoduché. Udržať patričnú úroveň knižničných služieb v konkurencii s celým radom ďalších kultúrnych inštitúcií a v podstate „bok po boku“, s Mestskou knižnicou v Bratislave, si vyžadovalo vysoký stupeň predvídavosti, diplomacie, taktiky a organizačných schopností. A Staromestská knižnica sa pod vedením E. Jablonskej nemusela za svoju činnosť hanbiť. Prajeme pani riaditeľke do ďalších rokov pevné zdravie, veľa radosti a pohody v kruhu svojich blízkych a milé spomienky na svoj kolektív v knižnici, s ktorým toho za tie roky prežila všeličo.

Zakliata noc v knižnici

Čo to zase len tá Knižnica Ružinov vymyslela? Vzdychli si podaktorí naši priaznivci.... Nuž, nebolo to jednoduché, ale dopadlo to super. Stalo sa tak 26. marca 2004 v Ústrednej knižnici KR na Miletičovej ul. Pre deti bol pripravený bohatý program počas celého večera. V perfektne upravenom a vyzdobenom rozprávkovom interiéri sa striedali zaujímaví hostia, súťaž, nasledovalo „internetovanie“, a „mejlovanie“, s knižnicou v Humennom, ktorá práve v tom istom čase mala tiež „nočné“, podujatie, a to všetko za účasti hlavnej čarodejnice sveta (v podaní riaditeľky knižnice **Riny Horárovej**) a jej asistentiek... Decká by nedbali (po absolvovaní podujatia) tráviť v knižnici aj každú druhú noc, čo knižnica musela rezolútne zamietnuť. „Horšie“, je to, že tí, čo to zažili sa pochválili (čo je samozrejme) svojim rovesníkom, a tak už teraz väčšina detí Ružinova balí karimatky a chystá sa na knižničnú noc. Čo sa dá robiť? Ďalším reprízam sa asi v knižnici nevyhneme.

Pätnásť rokov čitateľských táborov krajanskej mládeže

V tomto roku si pripomíname 15. výročie čitateľských táborov krajanskej mládeže na Slovensku. Tábory pôvodne začali ako čitateľské tábory učňovskej mládeže ešte v roku 1979, resp. možno povedať, že tie terajšie sú ich pokračovateľmi. Ich

zakladateľom je **doc. PhDr. Eugen Mešša, CSc.**, ktorý je až dodnes – už ako dôchodca – ich spoluorganizátorom a konzultantom pri ich každoročnej príprave. Hlavným organizátorom súčasných stretnutí mladých krajanov je Dom zahraničných Slovákov v Bratislave. Významnú úlohu pri príprave a organizovaní týchto stretnutí mladých literátov (tak bolo podujatie nazvané v roku 2003) – či už po organizačno-technickej alebo obsahovej stránke – zohrali a zohrávajú aj knižnice, ktoré tiež prispievajú k upevňovaniu a oživovaniu kultúrno-literárnych tradícií a vedomostí našich mladých krajanov v zahraničí.

Prajeme všetkým organizátorom veľa síl, optimizmu a nápadov do ďalšej pätnásťročnice.

Dobré a osožné veci si treba pripomínať...

MÔJ RODNÝ KRAJ

Putovanie po stopách významných udalostí, osobností, pamiatok ľudských rúk a umu v minulosti i súčasnosti

Redakcia SUPEROHNÍK vypisuje súťaž pre jednotlivcov a záujmové krúžky detí, pre všetkých, čo sa chcú stať na chvíľu výskumníkmi, rozprávačmi, ochrancami a propagátormi svojho rodného kraja.

Zmyslom súťaže je vzbudiť záujem o spoznávanie všetkého výnimočného, čo charakterizovalo váš kraj v minulosti, charakterizuje ho v súčasnosti, a to vďaka významným osobnostiam, udalostiam, pamiatkam. V ďalšej fáze zdokumentujte vybrané kultúrne a historické pamiatky (stavebné, literárne, hudobné, výtvarné, a podobne).

Pokúste sa objaviť neznáme povesti, rozprávky, zvyky, piesne, remeslá, hry, povery, čary viažuce sa k oblasti.

Môžete sa venovať hoci len jednej téme, tej, ktorá je pre vás najvýznamnejšia, najobľúbenejšia, ale aj najdostupnejšia.

Súťaž sa bude v dvoch vekových kategóriách, a to od 7 do 10 rokov a od 11 do 14 rokov. **Uzávierka súťaže bude 30. júna 2004.** Súťažnú prácu v podobe listu, správy môžu doplniť fotografie, ilustrácie, mapky, zvukové aj video kazety, a to podľa skúmaného objektu. Pri literárnych pamiatkach - povestiach, rozprávkach, hrách a piesňach treba uviesť prameň (meno rozprávača, speváčky, výšivkárky atď, ich vek, zamestnanie, obec, v ktorej býva). Pri použití písomných záznamov uviesť názov dokumentu, miesto uloženia, napr. archív, škola, súkromná zbierka. Súčasťou práce môže byť správa (aj humorná) o exkurzii, výlete k vybranej pamiatke (hradu, kaplnke, hrobu, pamätnej izbe, atď) Privítame činnosť spojenú so starostlivosťou, ochranou vybranej lokality.

Práce posúdi odborná porota. Najhodnotnejšie práce odmeníme vecnými cenami a súbormi kníh a uverejníme v časopise SUPEROHNÍK.

Výsledky uverejníme v tlači, rozhlase a televízii.

Potešia nás aj predbežné informácie o tom, ako sa vám práca darí.

Najlepšie príspevky takisto uverejníme.

Veríme, že nás nesklamete a do súťaže sa zapojíte, že bude pre vás príjemným vzrušením, novým poznaním, ale aj príjemnou zábavou pri objavovaní zabudnutých kultúrnych pokladov vášho rodného kraja.

O všetkom nám napíšte.

Váš SUPEROHNÍK

Naša adresa:

Redakcia SUPEROHNÍK, Štefánikova 19

811 05 Bratislava, Eva Hornišová

Tel., fax: 02/52491998